

Yrkesregistret med yrkesstatistik

2003

AM0208

A. Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Arbetsmarknad

A.2 Statistikområde

Sysselsättning, förvärvsarbete och arbetstider

A.3 Statistikprodukten ingår i Sveriges officiella statistik

A.4 Ansvarig

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån

Adress: 701 89 Örebro

Kontaktperson: Sara Andersson

Telefon: 019-17 67 96

Telefax: 019-17 69 21

E-post: sara.andersson@scb.se

A.5 Producent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån

Adress: 701 89 Örebro

Kontaktperson: Sara Andersson

Telefon: 019-17 67 96

Telefax: 019-17 69 21

E-post: sara.andersson @scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Huvuddelen av yrkesuppgifterna samlas in från företag och organisationer, vilka har uppgiftsskyldighet enligt statistiklagen (SFS 2001:99) och tillhörande föreskrifter.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100).

Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Inkomna blanketter och datamedia från den egna företagsenkäten sparas av SCB under två år. I övrigt sker ingen gallring av data.

A.9 EU-reglering

-

A.10 Syfte och historik

Yrkesstatistiken från yrkesregistret syftar i första hand att ge årlig information om den arbetande befolkningens fördelning på olika yrkesgrupper samt att belysa yrkesutvecklingen inom olika branscher och samhällssektorer.

Yrkesregistret ersätter den insamling av yrkesuppgifter från individer som tidigare skett i samband med folk- och bostadsräkningar, FoB. Den senaste genomfördes hösten 1990.

Riksdagen fattade beslut om uppbyggnad av ett yrkesregister i juni 1999. Beslutet föregicks närmast av en SCB-utredning, "Förutsättningar och kostnader för uppbyggnad av ett yrkesregister i Sverige", samt en proposition. Den första årgången avser 2001, därefter görs årliga uppdateringar och ett nytt register tas fram varje år.

A.11 Statistikanvändning

Yrkesdata används till en mängd skiftande ändamål såsom utbildnings- och arbetsmarknadsplanering, yrkesmedicinsk och samhällsvetenskaplig forskning samt vid studier av arbetarskydd, arbetsmiljö och jämställdhet.

Användare är bl.a. departement, myndigheter, universitet och högskolor, länsstyrelser och andra regionala organ, länsarbetsnämnder, landsting, kommuner, organisationer, företag och massmedia.

A.12 Uppläggning och genomförande

Registret bygger på yrkesuppgifter från ett tjugotal olika källor, varav de viktigaste är:

- Lönestrukturstatistik, privat sektor
- Lönestrukturstatistik, primärkommunal sektor
- Lönestrukturstatistik, statlig sektor
- Lönestrukturstatistik, landstingskommunal sektor
- Yrkesenkät till arbetsgivare, privat sektor
- Longitudinell individdatabas (LINDA), företagsenkät
- Konjunkturstatistik, löner för statlig sektor
- Lönestatistik från olika arbetsgivarorganisationer

Dessutom utnyttjas bl.a. SCB:s befolkningsregister (RTB), sysselsättningsregister (SREG), aktivitetsregister (AREG) samt registret över befolkningens utbildning (UREG).

Uppgiftslämnare är, med undantag för någon enstaka källa, *arbetsgivare*. Inom *den offentliga sektorn* genomförs i princip separata totalundersökningar. Vid uppgiftsinsamlingen samarbetar SCB med Svenska Kommuner och Landsting samt Arbetsgivarverket. Huvuddelen av uppgifterna från den statliga sektorn avser den *1 september*, medan uppgifterna för tjänster inom landsting och kommuner avser den *1 november*. Anställda i kommunalt ägda stiftelser och bolag, statligt ägda bolag samt affärsdrivande verk räknas till privat sektor.

Lönestrukturstatistiken avseende *den privata sektorn* (SLP) är uppbyggd kring en avtalsstatistik producerad av olika arbetsgivarorganisationer samt en kompletterande undersökning gjord av SCB. Vid uppgiftsinsamlingen samarbetar SCB med Svenskt Näringsliv (f.d. SAF) och sex andra arbetsgivarorganisationer. Undersökningen är i huvudsak urvalsbaserad, endast företag med minst

500 anställda totalundersöks. Urvalet uppgår till drygt 11 000 företag. Huvuddelen av yrkesuppgifterna avser fr.o.m. 2001 den 1 september. På uppdrag från Pastoratförbundet genomför SCB årligen även en heltäckande undersökning av anställda inom Svenska kyrkan, vilken sedan år 2000 ingår i privat sektor. Kyrkans mättidpunkt är den 1 november.

Yrkesuppgifter från företag utanför lönestatistiken, i huvudsak mindre företag och organisationer med 2–19 anställda, samlas fortlöpande in av SCB med hjälp av en särskild yrkesenkät under vår och höst. Drygt 40 000 företag undersöks årligen enligt ett rullande schema, vilket innebär att samtliga företag undersöks under tre till fyra år.

Direkt eller indirekt har drygt 500 000 företag och organisationer lämnat yrkesuppgifter till registret.

A.13 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Nya kompletterande källor kan bli aktuella att utnyttja i syfte att minska bortfallet. Fr.o.m. referensåret 2004 kommer mer detaljerade yrkesuppgifter att kunna redovisas, eftersom huvuddelen av uppgifterna då samlas in på firsifternivå. Fr.o.m. referensåret 2005 planeras yrkesredovisning för enskilda näringsidkare.

B. Kvalitetsdeklaration

0 Inledning

Yrkesstatistiken bygger i första hand på redan insamlade uppgifter i olika statistiska register kompletterat med en yrkesenkät till företrädesvis mindre företag och organisationer. Kvaliteten i yrkesregistret är därför i hög grad beroende av kvaliteten i de olika källorna. För mer detaljerade uppgifter om kvaliteten i varje källa, hänvisas till respektive beskrivning av statistiken.

Yrkesvariabeln är klassificerad enligt SSK (Standard för svensk yrkesklassificering 1996) på tresifternivå.

Varje delsektor inom den *offentliga sektorn* har sina egna befattningsnomenklaturer. För att kunna redovisa jämförbar statistik, måste de olika yrkesuppgifterna översättas till SSK med hjälp av särskilda översättningsnycklar.

Inom den *privata sektorn* är bilden splittrad. Vissa arbetsgivarorganisationer, företag och avtalsområden tillämpar egna befattningsnomenklaturer, som måste översättas till tresifternivå med hjälp av olika översättningsnycklar, medan andra använder SSK.

1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

Yrkesregistret ligger till grund för en löpande årlig yrkesstatistik, där yrke inledningsvis redovisas i form av yrkesgrupper enligt SSK tresifternivå. Eftersom statistiken i princip är totalräknad, kan redovisning ske på låg regional nivå.

1.1.1 Objekt och population

Registret omfattar hela den folkbokförda befolkningen i åldern 16 år och äldre per den 31 december varje år.

I registret kan två olika sysselsättningspopulationer urskiljas, dels *förvärvsarbete under november* enligt den definition som tillämpas inom den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken (RAMS), dels *yrkesverksamma någon gång under året*. I den sistnämnda populationen ingår alla personer som haft en sammanlagd lön eller företagarinkomst under året om *minst ett prisbasbelopp*.

För de personer som klassas som antingen förvärvsarbete eller yrkesverksamma, innehåller registret information dels om det arbete som genererat den högsta förvärvsinkomsten, dels i förekommande fall även om det näst högsta förvärvsinkomsten.

Samtliga personer i registret har om möjligt påförts en yrkesuppgift som hör samman med respektive jobb. Om yrkesuppgift saknas för aktuellt jobb eller om personen inte alls arbetat, har den senaste tillgängliga uppgiften lagts in i registret.

Yrkesbestämningen görs med utgångspunkt från individens *arbetsuppgifter* vid mättidpunkten, vilket inte behöver ha något direkt samband med personens (yrkes)utbildning. I princip kan en person byta yrke i samband med varje anställning och även ha flera yrken samtidigt.

Den årliga officiella yrkesstatistiken från registret omfattar inledningsvis endast *sysselsatta* (förvärvsarbete eller yrkesverksamma) *anställda* i åldern 16–64 år med högst en yrkesuppgift per person.

1.1.2 Variabler

Variabler som härrör från RTB (Registret över totalbefolkningen):

Personnummer

Personens kön

Personens ålder i antal år vid årets slut

Bostadens belägenhet: Läns-, kommun- och församlingskod samt fastighetsbeteckning

Medborgarskap

Personens födelseland

Datum för personens senaste invandring till Sverige

Uppgift om personen har svenskt medborgarskap eller ej

Variabler som härrör från AREG (Aktivitetsregistret) eller SREG (Sysselsättningsregistret):

Organisationsnummer: Identitetsnummer för företag, organisationer m.fl.

Personens sysselsättningsstatus

Personens yrkeställning

Företagets sektortillhörighet

Arbetsställets näringsgren enligt SNI (Svensk näringsgrensindelning)

Arbetsställets belägenhet: Läns- och kommunkod

Personens bruttolön eller företagarinkomst

Variabler som härrör från UREG (Befolkningens utbildning):

Högsta utbildning, nivå enligt SUN (Svensk utbildningsnomenklatur)

Högsta utbildning, inriktning enligt SUN (Svensk utbildningsnomenklatur)

Variabel som härrör från RPU (Registret över personer i utbildning):

Person i utbildning under hösten

Variabler som härrör från övriga källor:

Yrkesuppgift enligt SSYK (Standard för svensk yrkesklassificering)

Källa för yrkesuppgift

Aktualitet på yrkesuppgift

Tjänstgöringsomfattning

1.1.3 Statistiska mått

Antal individer i respektive redovisningsgrupp.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Yrke för förvärvsarbetande eller yrkesverksamma redovisas efter:

Personens kön, ålder, födelseland, utbildning eller yrkesställning

Bostadens belägenhet

Arbetsställets belägenhet, näringsgren eller sektortillhörighet

1.1.5 Referenstider

Registret baseras på den folkbokförda befolkningen per den 31 december, varför variabler som härrör från RTB avser detta datum. Uppgifter från AREG och SREG avser förhållanden under referensåret, medan uppgifterna från UREG avser avklarad utbildning t.o.m. vårterminen referensåret.

För anställda i åldern 16–64 år avser de flesta yrkesuppgifter eller ca 70 procent förhållandena under referensåret och då företrädesvis hösten. Ca 10 procent är antingen insamlade året före eller efter referensåret. Resterande uppgifter avser något av de tre år som föregår året före referensåret.

1.2 Fullständighet

Företag med en anställd och egenföretagare ingår för närvarande inte i någon undersökning, varför yrkesuppgifter för personer som arbetar i dessa företag tills vidare saknas. Vidare saknas i stor utsträckning yrkesuppgifter för sysselsatta personer som är projektanställda, betingsanställda, anställda med lönebidrag, förtroendevalda, under 18 år eller över 64 år. Dessa kategorier ingår inte i lönestrukturstatistiken.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Variabelvärdena i yrkesstatistiken från yrkesregistret baseras på en mängd olika källor och den totala kvaliteten är en funktion av dess statistikällors kvalitet. För mer detaljerade uppgifter om kvaliteten i varje källa, hänvisas till respektive beskrivning av statistiken.

För att kunna bedöma kvaliteten i yrkesvariabeln genomförs en evalveringsundersökning. Resultaten från studien beräknas föreligga i slutet av 2005.

2.2 Osäkerhetskällor

Då yrkesstatistiken baseras på en mängd olika register, har begrepp som täckningsbrister, bortfall, mätfel m.m. olika innebörd beroende på källa.

2.2.1 Urval

Yrkesstatistiken är totalräknad.

2.2.2 Ramtäckning

Vid avgränsning av den folkbokförda befolkningen per den 31 december används RTB. Under- och övertäckningen utgörs av personer som flyttat in i landet respektive flyttat ut ur landet eller som avlidit före den 31 december, men för vilka ändring i RTB inte hunnit göras.

2.2.3 Mätning

För detaljerade uppgifter om mätfel i varje källa, hänvisas till respektive beskrivning av statistiken.

Mätfel förekommer bl.a. i bestämningen av arbetsställe och sammanhängande uppgift om näringsgren och belägenhet. Metoden att använda uppgift om lön och företagarkinkomst för att bestämma om en person varit förvärvsarbetande under november eller ej, ger en del felklassificeringar.

Yrke är ett svårdefinierat och mångsidigt begrepp. För att tillgodose olika behov har flera klassifikationssystem växt fram, utformade efter skilda kriterier. Inom lönestatistiken finns t.ex. ett antal befattningsnomenklaturer, som endast berör vissa yrkesområden och som har mycket snäva och specifika tillämpningar. För att uppgifterna om yrke och befattning i de olika källorna ska bli jämförbara, måste uppgifter som inte är klassificerade enligt SSYK översättas med hjälp av olika översättningsnycklar. Beroende på bl.a. den ursprungliga nomenklaturens detaljeringsgrad och likheter med SSYK, kan en sådan översättning bli mer eller mindre fullständig.

För att underlätta yrkeskodningen medföljer i SCB-enkäterna en kortfattad information om SSYK med en kort beskrivning av varje yrkesgrupp samt ett index över olika yrken. Mer information kan uppgiftslämnaren inhämta på en särskild Internetadress.

Trots dessa hjälpmedel, kan yrkesuppgifter som klassificerats enligt SSYK av uppgiftslämnaren, ha kvalitetsbrister. Uppgiftslämnare har inte alltid tid och möjlighet att sätta sig in i klassifikationssystemet. Därtill kommer att många arbeten är komplexa med vitt skilda arbetsuppgifter.

2.2.4 Svartsbortfall

I yrkesstatistiken för 2003 saknas för sysselsatta anställda i åldern 16–64 år yrkesuppgift för 4,74 procent. Det beror på att vissa typer av företag inte undersöks, att vissa kategorier av arbetstagare inte ingår i lönestatistikens undersökningspopulation eller att utvalda företag inte lämnar uppgifter.

För löne- och yrkesenkäterna avseende privat sektor föreligger uppgiftsplikt. För att minska bortfallet för SCB-undersökta näringsidkare påminns dessa både skriftligt och via telefon. Företag, som trots upprepade påminnelser inte har besvarat enkäten, kan erhålla vitesföreläggande.

2.2.5 Bearbetning

I de flesta fall har arbetsgivaren yrkesklassificerat de anställda, endast en mindre andel har kodats av SCB utifrån en yrkesbenämning. Avregistrering samt registrering av lämnade uppgifter sker i första hand genom skanning. Uppgifterna granskas och kompletteras vid behov per telefon.

Bearbetningsfel kan uppstå i samband med t.ex. skanning, dataregistrering och granskning. Dessa fel bedöms som små i förhållande till andra felkällor.

2.2.6 Modellantaganden

Klassificeringen av personer som förvärvsarbetande eller ej under november vilar på modellantaganden. För detaljer hänvisas till den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken (RAMS).

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Numeriska osäkerhetsmått redovisas inte.

3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Statistiken framställs årligen.

3.2 Framställningstid

Framställningstid är mars – maj eller drygt 15 månader efter referensåret. Tidpunkten är i första hand avhänglig av framställningen av AREG och SREG för det aktuella referensåret.

3.3 Punktlighet

Yrkesregistret är för närvarande klart i maj respektive år, d.v.s. 17 månader efter mättillfället november månad. Ett webb-SM samt tabeller i de statistiska databaserna SSD publiceras i maj.

4 Jämförbarhet och sam användbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Tidigare totalräknad yrkesstatistik framställdes i samband med FoB 90. Den byggde på den uppgift om yrke, som varje arbetande person lämnade. Yrkesuppgifterna klassificerades sedan centralt av SCB enligt då gällande yrkesstandard NYK 83 (Nordisk yrkesklassificering).

Yrkesstatistiken från FoB 90 och från yrkesregistret skiljer sig på flera punkter. Klassificeringssystemet NYK har ersatts av SSYK, vilken är baserad på den internationella yrkesindelningen ISCO-88. Uppgiftslämnare i FoB 90 var varje enskild person, medan uppgifterna i yrkesregistret bygger på arbetsgivarens klassificering. En nyckel mellan NYK och SSYK har skapats för att möjliggöra jämförelser bakåt i tiden.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

För att följa kortsiktiga förändringar på arbetsmarknaden genomför SCB arbetskraftsundersökningar (AKU). Det är intervjuundersökningar med ett urval på ca 19 000 personer varje månad. I dessa undersökningar ställs frågor om yrke och huvudsakliga arbetsuppgifter, vilka klassificeras enligt SSYK.

Vid jämförelser mellan yrkesuppgifter från AKU och yrkesregistret bör beaktas att klassificeringen av sysselsatta, anställda och egenföretagare görs på olika sätt. Yrkesuppgifterna i AKU lämnas av varje enskild person, medan uppgifterna i yrkesregistret bygger på arbetsgivarens klassificering. Det är inte känt om det föreligger några systematiska skillnader mellan en arbetstagers och arbetsgivares sätt att beskriva ett yrke eller befattning.

4.3 Sam användbarhet med annan statistik

RAMS ger årlig information om sysselsättning, pendling m.m. Yrkesstatistiken från yrkesregistret vad gäller förvärvsarbetande anknyter till RAMS.

Löner, löneutveckling, lönespridning och lönestruktur fördelat efter bl.a. yrke (SSYK) redovisas inom den officiella lönestrukturstatistiken, som också utgör källor till yrkesregistret.

5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Den officiella yrkesstatistiken publiceras årligen i SCB:s statistiska databaser samt i ett statistiskt meddelande.

5.2 Presentation

Yrkesstatistik från yrkesregistret publiceras i Statistisk årsbok fr.o.m. 2004 års version.

5.3 Dokumentation

SCB (1998). Förutsättningar och kostnader för uppbyggnad av ett yrkesregister i Sverige. Bakgrundsfakta till Arbetsmarknads- och utbildningsstatistiken 1998:1

5.4 Tillgång till primärmaterial

SCB utför på beställning bearbetningar på primärmaterial. Forskare, utredare m.fl. kan i vissa fall efter prövning få tillgång till avidentifierat material för egen bearbetning.

5.5 Upplysningstjänster

E-post: yrkesregistret@scb.se.

Du kan även ringa yrkesregistret, tel. 019-17 65 10.

2005-05-11